Sveučilište Jurja Dobrile u Puli Fakultet informatike

FILIP OŽBOLT

RAZVOJ WEB PLATFORME ZA UGOVARANJE STRUČNE PRAKSE - BACKEND

Završni rad

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli Fakultet informatike

FILIP OŽBOLT

RAZVOJ WEB PLATFORME ZA UGOVARANJE STRUČNE PRAKSE - BACKEND

Završni rad

JMBAG: 0303075359, redoviti student

Studijski smjer: Informatika

Kolegij: Poslovni informacijski sustavi Mentor: doc. dr. sc. Darko Etinger

Komentor: doc. dr. sc. Nikola Tanković

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani	Filip Ožbo	olt	_, kandidat	za prvostupnika
ir	nformatike		ovime izja	avljujem da je ovaj
Završni rad rezultat	isključivo mojega	vlastitog ra	ada, da se	temelji na mojim
istraživanjima te da se	e oslanja na objavlj	enu literaturu	u kao što to p	okazuju korištene
bilješke i bibliografija	. Izjavljujem da niti	jedan dio Z	Završnog rad	a nije napisan na
nedozvoljen način, od	lnosno da je prepisa	an iz kojega	necitiranog ra	ada, te da ikoji dio
rada krši bilo čija au	utorska prava. Izjav	∕ljujem, tako	ođer, da nijed	dan dio rada nije
iskorišten za koji drug	ji rad pri bilo kojoj d	drugoj visoko	oškolskoj, zna	nstvenoj ili radnoj
ustanovi.				
				Student
			Fi	pozlot
				ſ
U Puli, <u>rujan</u> , _	<u>2020</u> godine			

IZJAVA o korištenju autorskog djela

Ja, _	Filip Ožbolt	dajem odobrenje Sveučilištu			
Jurja	Dobrile u Puli, kao nositelju prava	a iskorištavanja, da moj završni rad pod			
naziv	om				
F	<u>Razvoj web platforme za ugovaranje s</u>	stručne prakse - backend			
	koristi na način da g	ore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti			
tekst	trajno objavi u javnoj internetskoj b	pazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja			
Dobr	ile u Puli te kopira u javnu interne	etsku bazu završnih radova Nacionalne			
sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o					
autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi					
promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.					
Za ko	orištenje autorskog djela na gore nave	edeni način ne potražujem naknadu.			
U Pu	li,11.09.2020 (datum)				
		Potpis Film Ozlakt			

Sadržaj

Uvod	2
Funkcionalnosti	2
Kostur projekta	3
Struktura backenda	5
Baza podataka	5
Struktura korisničkog sučelja	5
Neautorizirani korisnik	6
Student	9
Poslodavac/partner	20
Admin	22
Struktura baze podataka (screenshots)	25
Reference:	28

Uvod

Vođeni idejom olakšavanja i optimiziranja ugovaranja stručne prakse na FIPU te poboljšanja iskustva kako za studente tako i za poslodavce, kolega Stjepan i ja smo odlučili napraviti web aplikaciju "Moja-praksa". Kolega je radio frontend dio, a ja pripadajući backend. Web aplikacija se sastoji od 4 sučelja ovisno o stupnju autorizacije pa tako imamo sučelje za: neautorizirane korisnike, studente, partnere odnosno poslodavce i admina. Na kraju možemo zaključiti da smo prilično zadovoljni s napravljenim funkcionalnostima, ali da bi u sljedećem poboljšanju svakako trebao biti neki chat između studenta i poslodavca te studenta i admina kako bi se i taj dio ugovaranja koji se obavlja preko maila(korisnicima bi samo automatski dolazile obavijesti na email da imaju poruku na "Moja-praksa" jer poslodavci sigurno neće posjećivati web aplikaciju na dnevnoj bazi) prebacio na "Moja-praksa" te bi se time cjelokupno ugovaranje prakse moglo obaviti putem naše aplikacije.

Funkcionalnosti

- Neautorizirani korisnici: Pregled dostupnih projekata i poslodavaca
- Studenti: Pregled dostupnih projekata i poslodavaca, Upute za obavljanje prakse, odabir projekata, uvid u rezultat dodjele projekata, uvid u vlastiti i tuđi tijek obavljanja prakse(student ne vidi tuđa imena nego samo JMBAG), popunjavanje prijavnice, preuzimanje templetea dnevnika i predaja popunjenog dnevnika, uvid u vlastiti profil i izmjena podataka, brisanje korisničkog računa ili promjena lozinke
- Poslodavci/partneri: Pregled dostupnih projekata i poslodavaca, dodavanje projekata, mijenjanje postojećih projekata, dodavanje slika i logotipa na vlastiti profil i projekte, izmjena vlastitih podataka, brisanje korisničkog računa ili projekata
- Admin: Pregled dostupnih projekata i poslodavaca, alokacija studenata na određeni projekt, popis/pregled studenata te njihovih prijavnica i dnevnika, tablica studenata koja pruža brži uvid u status i obaveze studenata, dodavanje partnera i njihovih projekata, dodavanje uputa i templetea za dnevnik, brisanje/mijenjanje partnera i projekata(samo onih koje je admin i napravio)

Kostur projekta

Za izradu projekta odnosno backenda web aplikacije sam koristio editor Visual Studio Code, a sam backend pokreće platforma Node.js, dok osnovu backenda aplikacije čine njegovi npm paketi nodemon, babel i express.js. Kao bazu podataka smo koristili cloud servis Mongodb.

Prvo sam naredbom "npm init" inicijalizirao package.json u direktorij koji sam napravio za backend. Spomenuti file je neizostavan dio svake Node aplikacije jer se u njemu, između ostalog, nalazi zapis dependency-a i skripta za pokretanje aplikacije.

Na slici 1 vidimo popis ostalih paketa koje sam koristio u sklopu izrade backenda, svih ćemo se postepeno dotaći kada ćemo doći do dijela koda gdje su nam metode iz tih paketa koristile i olakšale funkcioniranje aplikacije.

```
"dependencies": {
    "bcrypt": "^5.0.0",
    "cors": "^2.8.5",
    "dotenv": "^8.2.0",
    "express": "^4.17.1",
    "jsonwebtoken": "^8.5.1",
    "mongodb": "^3.5.9"
},

devDependencies": {
    "@babel/core": "^7.10.4",
    "@babel/node": "^7.10.4",
    "@babel/preset-env": "^7.10.4",
    "nodemon": "^2.0.4"
```

Slika 1 Package.json - dependancies

Pojasnimo malo taj "kostur" naše aplikacije odnosno čemu služe osnovni paketi ovog projekta

Express.js -> open-source framework za node.js. Najvažnije što omogućava je "hendlanje" HTTP upita

Babel -> Pretvara novije ES6 sintakse u pripadajuće "starije" sintakse i time omogućava da svaki browser može pokrenuti našu aplikaciju i "razumijeti" sav kod.

Nodemon -> Služi tome da se prilikom izmjene filea automatski resetira aplikacija

```
"scripts": {
    "serve": "nodemon --exec babel-node src/index.js",
    "test": "echo \"Error: no test specified\" && exit 1",
    "server": "node src/index.js --exec babel-node",
    "heroku-postbuild": "npm install",
    "start": "babel-node src/index.js"
},
```

Slika 2 Package.json - scripts

Važnost Nodemona i Babela možemo vidjeti i na slici 2 koja prikazuje skriptu za pokretanje naše aplikacije. Vidimo da su Nodemon, a zatim Babel oni koji pokreću našu aplikaciju. Točnije, definirali smo da se upisivanjem naredbe "npm run serve" pokreću ti paketi koji učitaju naš glavni file indexs.js i "dižu" aplikaciju.

Tako je napravljen kostur aplikacije, ali ovo se još ne može zvati web aplikacija. Za to trebamo napraviti nešto čemu se može pristupiti preko web browsera (barem lokalno). Za to sam kreirao index.js file koji će biti glavni file i preko kojeg će dolaziti i odlaziti svi upiti s frontenda.

Da bi upiti funkcionirali trebamo instancirati express.js aplikaciju i pridodati joj port. Često se za backend port koristi port 3000, ali mi smo je podesili da bude dinamička i da se učitava iz environment variable kako ne bi hardcodiranje izazvalo problema sa deployanjem na Heroku koji sam dodjeljuje portove koji nisu fiksni.

```
import dotenv from 'dotenv'
dotenv.config();

import express from 'express';
import bodyParser from 'body-parser';
import routes from './routes';
import cors from 'cors'
import auth from './auth.js'

const app = express()
const port = process.env.PORT;

app.use(cors())

app.use(bodyParser.json({limit: '50mb', extended: true}))
app.use(bodyParser.urlencoded({limit: '50mb', extended: true}))
```

Slika 3 Index.js - pokretanje aplikacije

Aplikacija je zatim pripremljena i čeka upite na backend pomoću metode listen()

Za spomenuti je još sa slike 3 da sam npm paket cors koristio za omogućavanje nesmetane komunikacije između frontenda i backenda, a, iako express.js ima u sebi parser, koristio sam bodyParser jer nam je trebao parser koji može obraditi veće fileove od ovih koje express.js prihvaća.

Struktura backenda

```
v MOJA_PRAKSA

v moja_praksa_ba...

j //general

app.get('/', routes.home)

src

app.patch('/', routes.addView)

v src

22 app.post('/register', routes.registration)

JS auth.js

app.post('/login', routes.login)

JS db.js

24 app.patch('/change_password', [auth.isValidUser], routes.changePassword)

JS index.js

M 25 app.put('/journal', [auth.isValidUser], [auth.isStudent], routes.submitJournal)

JS methods.js

JS routes.js

27 app.get('/instructions', routes.getInstructions)

app.patch('/instructions', [auth.isValidUser], [auth.isAdmin], routes.changeInstructions)

app.patch('/
```

Slika 4 Struktura backenda i neke od ruta na index.js

Backend se sastoji od pet fileova koje možemo vidjeti na slici 4. Uz spomenuto, u index.js se nalaze HTTP rute odnosno requesti dok se njihovi handleri nalaze u routes.js. Svrha filea methods.js je odvojiti funkcije od ruta i handlera radi dekompozicije koda i preglednosti, a možda najbitniji razlog zašto nisu pisane u handlerima je smanjenje redundancije koda.

Baza podataka

Rekli smo da svi upiti s frontenda dolaze na indexs.js , no treba spomenuti i komunikaciju backenda s bazom podataka. Naravno, svakoj web aplikaciji treba neka vrsta trajne pohrane podataka. Kao našeg database providera koristili smo Mongodb u cloudu. Razlog tome je što nam je lakše raditi i više smo upoznati s JSON-om i Javascript objektima nego s radom preko neke SQL baze. Pohrana i dohvaćanje iz Mongo kolekcija i dokumenata nam je iz tih razloga puno jednostavnija.

Struktura korisničkog sučelja

Moja-praksa se sastoji od 4 sučelja ovisno o stupnju autorizacije pa tako imamo sučelje za: neautorizirane korisnike, studente, poslodavce i admina. Pošto su u uvodu već navedene funkcionalnosti svakog tipa korisnika, neću ih nabrajati nego ću proći kroz backend dio tih funkcionalnosti i objasniti ga.

Neautorizirani korisnik

```
async getProjects (req, res) {
let query = req.query
let atributi = ["company", "technologies", "location", "project_description"]
let result = await methods.search(query, atributi, 'projects')
res.json(result)
},

async getPartners (req, res) {
let query = req.query
let atributi = ["company", "about_us"]
let result = await methods.search(query, atributi, 'partners')
res.json(result)
},
```

Slika 5 routes.js - getProjects i getPartners

Prva od rijetkih stvari kojima neregistrirani korisnici imaju pristup jest razgledavanje projekata i partnera. Handleri za rute imaju hardcodane atribute po kojima se može pretraživati projekt ili partner. Funkcionira tako da ako je query prazan odnosno ak o s frontenda ne dolaze nikakvi podaci za pretragu, funkcije vraćaju sve projekte ili partnere, a ako se u query nalazi neki podatak, query podaci se zajedno s atributima prosljeđuju u metodu na slici 6. Doduše, mogli smo kod partnera staviti više atributa za pretragu. Na primjer, po tehnologijama koje koriste.

```
search : async (query, atributi, collectionName) =>{
   let db = await connect()
   let selekcija = {}
   if(query._any || collectionName === 'users'){
       let pretraga = query._any
       if (collectionName === 'users'){
           pretraga = pretraga + ' Student'
       let terms = pretraga.split(' ')
       if (!query._any) terms.shift()
       console.log('terms:',terms)
       selekcija = {
           $and: []
       terms.forEach((term) => {
           let or = {
              $or: []
           atributi.forEach(atribut => {
               or.$or.push({ [atribut]: new RegExp(term, "i") });
           selekcija.$and.push(or);
   let cursor = await db.collection(collectionName).find(selekcija).sort({company: 1})
   let results = await cursor.toArray()
   results.forEach(doc => {
      doc.id = doc._id
       delete doc._id
       if (collectionName == 'users') delete doc.password
   3
   return results
```

Slika 6 methods.js - search

Ono što nisam spomenuo je da pretraživanje studenata(dostupno kod admin interfacea) ima poseban tretman. Naime, ako se pretražuju studenti, automatski se hardcoda i traženi pojam "student" koji se nalazi u atributu account_type. Funkcionalnost ostaje ista jer se mogu dobiti svi studenti ili neki određeni pojmom pretrage. Bolji način za to izvesti bi bio pomoću \$and i \$or operatora u forEach petlji i kompozitnih upita, ali nisam uspio pa sam se odlučio za ovaj način.

Kompozitni upit u principu radi tako da za sve pojmove koji korisnik pretražuje, svaki pojam pretraži u svakom hardcodanom atributu i tako u svakom dokumentu određene kolekcije. Na kraju remapiramo id i brišemo heshiran password iz dokumenata studenata ako smo njih pretraživali

Ono što jedino neautorizirani korisnik još ima pristup su rute pojedinih projekata i partnera gdje korisnici mogu naći detaljnije informacije o istom. Funkcije se sastoje od jednostavnih upita i kod je praktički isti.

```
async getOnePartner (req,res) {

let id = req.params.id
 let db = await connect()

try{
    let result = await db.collection("partners").findOne({_id: ObjectID(id)})

result.id = result._id
    delete result._id

if (!result.id) throw new Error('id is undefined')

res.json(result)
}

catch(e){
    res.json({error: e.message})
}

402
403
},
```

Slika 7 routes.js – getOnePartner

```
async getOneProject (req,res) {
    let id = req.params.id

    let db = await connect()

try{
    let result = await db.collection("projects").findOne({_id: ObjectID(id)})

result.id = result._id

delete result._id

res.json(result)
}

catch(e){
    if (id == null) res.json({error: 'id is undefined'})

else res.json({error: e.message})
}

}

}

}

}

}
```

Slika 8 routes.js - getOneProjects

Kada korisnik pristupi ruti "app.get('/partners/:id', routes.getOnePartner)" poziva se i ruta "app.get('/partner_projects/:id', routes.getPartnerProjects)" jer se na frontendu u PartnerInfo.vue nalazi i popis odnosno kartice projekata koje su u vlasništvu poslodavca na čijem smo profilu(slika 9).

```
async getPartnerProjects (req,res) {
let partnerID = req.params.id
let db = await connect()

let cursor= await db.collection("projects").find({partnerID: ObjectID(partnerID)})
let results = await cursor.toArray()

res.send(results)

},
```

Slika 9 routes.js - getPartnerProjects

Student

Student se mora, kao i svi korisnici koji žele biti autorizirani za ono što žele, prvo registrirati i zatim ulogirati pa ću backend dio postupka ovih procesa prikazati ovom prilikom. Nebi bilo dobro da baš svaki posjetitelj stranice može jednostavno na registraciju i registrira se kao student ili poslodavac. Zbog toga smo se odlučili da uz registraciju, korisnik mora priložiti entry code odnosno pristupni kod. Kod može biti usmeno predan studentima ili poslodavcima od strane profesora. Naravno da kod može završiti u pogrešnim rukama i da će se nedobrodošli korisnici ipak uspjeti probiti, ako ne s kodom onda bez njega jer tko želi naći će način, a ova aplikacija nema ionako nikakvih sigurnosnih dodataka. No, i ovime se znatno smanjuje mogućnost da se neki nasumični posjetitelj odluči iz dosade registrirati. Daljnji stup obrane bi bio admin koji može obrisati nepoželjne korisnike.

```
async registration (req, res) {
    let newUser = req.body.new_user;
    let entryCode = req.body.registrationCode

try {
    if (entryCode !== process.env.entry_code) throw new Error("Wrong entry code")

let user = await auth.register(newUser);

let result

//dodavanje korisnika automatski u partnere čim se registrira
    if (newUser.account_type == 'Poslodavac') result = await methods.addPartner(user)

res.json({status: `user with id ${result} added`})

} catch (e) {
    res.status(500).json({
        error: e.message,
    });

463
    },

464
    },
```

Slika 10 routes.js - registration

Traženi pristupni kod koji je korisnik upisao dolazi s frontenda i uspoređuje se s našim stringom pohranjenim u environment varijablama. One su pohranjene lokalno u procesima pripadajuće aplikacije i "stvaraju se" prilikom pokretanja iste. Više o prednostima environment varijabla nešto kasnije.

Handler za registraciju nam osim za prosljeđivanje potrebnih podataka za registraciju u auth.register, služi , kako i piše u komentaru koda, za automatsko dodavanje novostvorenog korisnika u kolekciju partnera. Na slici 11 vidimo detaljnije kako ide taj postupak.

```
async function register(userData){
    for (const [key, value] of Object.entries(userData)) {
       if(!value){
         res.json({status: 'Missing data'})
         return
   let db = await connect()
   let partner = {}
    let user = {
       email: userData.email,
       password: await bcrypt.hash(userData.password, 8),
       date_created: Date.now(),
   if(userData.account_type == 'Admin') user.account_type = userData.account_type
   if(!user.account_type){
    /* kod registracije automatski sortiramo podatke u "user" i "partner" ...
       if(userData.jmbag){
           user.account_type = 'Student',
           user.jmbag = userData.jmbag,
           user.name = userData.name,
           user.surname = userData.surname,
           user.technology = userData.technology
           user.year= userData.year
           user.journalID = false
       } else{
           user.account_type = 'Poslodavac',
           partner.company = userData.name,
           partner.technology= userData.technology,
           partner.adress = userData.adress,
           partner.about_us = userData.about_us,
           partner.date_created = Date.now(),
           partner.contact email = userData.contact email,
           partner.telephone_number = userData.telephone_number,
           partner.img_url = 'https://images.unsplash.com/photo-1493119508027-2b584f234d6
           partner.account_type = 'Poslodavac'
```

Slika 11 auth.js register 1.dio

Proces registracije se može nastaviti izvoditi dalje od početne provjere samo ako svaki atribut sadrži vrijednost. Ako je taj test prošao, svakom tipu autoriziranog korisnika(student, poslodavac, admin), se u objektu 'user' pridodaju atributi koji su zajednički svakoj vrsti korisnika. Naravno, admin se ne može registrirati kao običan korisnik, taj proces ću objasniti kasnije, no ovaj dio im je isti.

Šifru kako je i običaj nismo spremali na bazu u izvornom obliku. Mislim da nije potrebno objašnjavati zašto. Tu nam priskače u pomoć bcrypt paket koji nam između ostalog, pomoću metode hesh(), heshira loznku sa sha-512 algoritmom odnosno ulaz pretvara u izlaz koji je nerazumljiv i probojan jedino brute-force napadom kojemu bi trebalo par desetljeća da probije neku srednje kompliciranu lozinku, a i do par stoljeća za složeniju lozinku¹. Prvi parametar hash() funkcije je lozinka u čistom obliku, drugi parametar označava broj random transformacija koje će se izvesti nad našom lozinkom uz to što će se lozinka heshirati. To omogućava da isti hash bude na različitim stranicama različito transformiran , pa se ne može upasti svugdje korisniku koji svugdje koristi tu istu lozinku.

Za jednistvenost korisničkim imena odnosno u našem slučaja bi bilo ispravnije reći emaila smo indexirali na mongodb bazi atribut email i smjestili je izvan scopea funkcije da se ne poziva svaki put nego samo pri pokretanju aplikacije(slika 28), smatramo da su na FIPU svi mailovi jedinstveni te da možemo email imati kao jedinstveno korisničko ime bez stvaranja problema.

Dalje se, ako je korisnik admin, preskače cijeli novi niz remapiranja koji se tiče studenta i poslodavca. Što se tiče studenata i poslodavaca, atributi od oba dva koja se tiču podataka korisničkih podataka spremaju se u objekt 'user' i insertaju se na bazu u kolekciju 'user', dok se podaci usko vezani uz partnera spremaju u pripadajući objekt te se šalju nazad na registration u routes.js gdje se poziva metoda addPartner iz methods.js te ona poziva metodu pushData koja dodaje partnera u bazu. Atributi su prilično "straightforward", možda treba jedino reći da se slika hardcoda čisto iz razloga da partner ima neke slike koje će se prikazivati preko Vue komponente partner_card.vue dok ne uploada svoje. Kraj procesa registracije prikazan je na slici 12(dolje) koji se sastoji od klasičnog insertanja u bazu

11

¹How long would it take to crack your password?, July 1, 2019, Team SpyCloud, https://spycloud.com/how-long-would-it-take-to-crack-your-password/

```
try{
let insertResult = await db.collection('users').insertOne(user);

if(insertResult && insertResult.insertedId){
    delete user.password
    partner.userID = ObjectID(insertResult.insertedId)
    return partner
}

catch(e){
    if (e.name =="MongoError" && e.code == 11000){
        throw new Error("User already exists")
    }
}

}
```

Slika 12 auth.js -register 2.dio

Jednom kada korisnik ima stvoren račun, može se prijaviti u aplikaciju i autentificirati se. Autentifikacija funkcionira na principu da traži na bazi korisnika s pripadajućim emailom, i ako ga nađe uspoređuje unesenu lozinku s onom heshiranom na bazi (slika 13), dok se nakon toga autorizacija prije pristupa određenim rutama provjerava pomoću middleware funkcija koje nam omogućava express.js. Odlučili smo se za način s jwt autentifikacijom jer je korištenje tokena za tu funkcionalnost moderan način koji danas koristi većina stranica, a i radili smo ga na kolegiju "Web aplikacije" pa smo upoznati s njim. Dobar je sa korisnikove perspektive odnosno za user experience jer se ne treba logirati svaki put kada "posjeti" neku web stranicu(zamislimo da korisnik 10 puta na dan posjeti neku stranicu i svaki puta se treba ulogirati) i dobar je s sigurnosne perspektive za obje strane, kako korisnika tako i ljudi odgovornih za sigurnost aplikacije jer ne šaljemo svaki put podatke pa nam presretnu promet Dakle, kada se jednom ulogiramo dobijemo token(pravo pristupa) na određenih x dana i toliko dana se netreba ulogiravati. Iznimka je kada se korisnik sam "izlogira" tj. odjavi. Onda se "gubi" token, a pri sljedećoj prijavi dobiva novi.

Slika 13 routes.js - login

Slika 14 auth.js - authenticateUser

Vratimo se na uspoređivanje lozinke. Metoda compare() iz bcrypta je ta koja nam olakšava i omogućava provjeru da li se čisti password koji dolazi s frontenda podudara s onim heshiranim u bazi i vraća true/false. Ako je sve lozinka dobra, jwt metodom sign() stvaramo token tako da kod kriptografskog potpisivanja pružimo šifru koja se nalazi u environment variabli i s njom potpisujemo tokene svih korisnika. U tokenu se drži sve ono što nam je potrebno da kroz rad aplikacije dobijemo podatke o tom korisniku. I našem slučaju: email, account_type, date created, i id. Na slici(15) se vidi kako nam middleware može koristiti i kako dohvaćamo te spomenute podatke.

```
//referenca: prof. Tanković
async isValidUser(req,res, next){
    try{
        let authorization = req.headers.authorization.split(' ')
        let type = authorization[0]
        let token = authorization[1]

if (type != 'Bearer'){
        res.status(401).send()
        return false;
}
else {
        //podaci spremljeni u jwt se mogu koristiti na bilo kojem mjestu -> npr da se zna ko salje upit
        req.jwt = jwt.verify(token, process.env.]WT_SECRET)

return next()
}

catch(e){
        return res.status(401).send()
}

return res.status(401).send()
}
```

Slika 15 auth.is - isValidUser

IsValidUser smo stavili na svaku rutu za koju je potrebna bilo kakva autorizacija. Funkcija dohvaća token koji se nalazi u headeru² HTTP requesta pod pod objektom 'authorization' koji spremamo u varijablu i razdvajamo na dva dijela pa nam ostaju token i tip autorizacije koje ćemo provjeriti. Prije nego se preko .env varijable provjeri da li je token ispravan, treba provjeriti da li je uopće tip autorizacije ispravan. Ako je token autorizacija prošla, verify() nam vraća podatke o korisniku pa ih kroz "req.jwt" možemo koristiti u svakoj ruti koja sadrži ovaj middleware. Razlog zašto "JWT_SECRET" spremamo u environment set varijabli je da ju držimo izvan koda. Tome nam služi npm paket dotenv. On omogućava da napravimo jednu dot.env datoteku koja ne ide na Github i da učitavamo u kod iz tih varijabli prilikom pokretanja aplikacije.

Slika 16 auth.js - isAdmin

Još imamo nekoliko middlewarea koji se pokreću nakon isValidUser, a koji će se pokrenuti ovisi o tome koji tip korisnika je autoriziran za koju rutu. Pošto su rute isAdmin, isStudent i isPartner praktički iste, dosta je prikazati jednu (slika 16).

Najvažnije funkcionalnosti za studenta su odabir projekata, rezultati dodjele, popunjavanje prijavnice i preuzimanje templetea te predaja dnevnika prakse. Prikazat i objasnit ću neke od njih.

²JSON Web Token (JWT) explained, Dec 13, 2018, https://flaviocopes.com/jwt/

```
async submitChosenProjects (req, res) {
let data = req.body
let db = await connect()

// struktura na bazi : {first_priority: [id1, id2, id2], second_priority:[...], third_priority:[...]}
let selectedBy = {
    first_priority : [],
    second_priority : [],
    third_priority : []
}

//destrukcija strukture
let entries = Object.entries(selectedBy);

try{
    for(let [index, [key, value]] of entries.entries()){
        let projectID = data.selection[index]
        key = 'selected_by.' + key

        await db.collection('projects').updateOne( { _id: ObjectID(projectID) }, { $addToSet: { [key] : data.user }})
}

// res.json('error: e.message, status: "Error during submitting chosen projects")
}

res.json('success')
}
```

Slika 17 routes.js - submitChosenProjects

Kada student odabire projekte, oni se spremaju u listu na frontendu, a kada se konačno odluči poslati svoja tri odabira, oni se spremaju na bazu u pripadajuće dokumente u kolekciji 'projects'. Prvotno sam napravio da se odabrani i alocirani projekti spremaju u dokument određenog studenta u kolekciji 'users' što je nekako logičniji odabir, no kasnije smo odlučili da se ovako više isplati zbog uklapanja s ostalim funkcionalostima i CRUD operacijama tih ostalih funkcionalnosti. Kada student odabere tri projekta, njihovi id-jevi dolaze na backend poredani u listi – prvi id predstavlja prvi prioritet i tako dalje. Prema tom redosljedu u petlji u objekt s poljima spremamo id-jeve studenata odnosno userID-jeve u pripadajuće polje. Kada admin dodijeli studentu projekt, studentov id se sprema u atribut allocated_to te se tako dohvaća studentu onaj projekt koji mu je alociran pomoću handlera za rutu getApprovedProjects koji neću prikazivati jer se sastoji samo od jednostavnog mongo upita. Kriterij po kojem će se dodjeljivati praksa nismo mi napravili, nego ćemo to prepustiti adminu odnosno profesoru.

```
async applicationform (req, res) {

let formData = {
   id : req.body.userID,
   application : req.body.form,
   updateDoc : true
}

let obj = req.route.methods
formData.method = Object.keys(obj).toString()

let db = await connect()

let appExists = await db.collection('users').find( { _id: ObjectID(formData.id) , application: { $exists: true} } )

try{
   if (appExists == true) throw new Error("Error accured during inserting")

let result = await methods.changeInfo(formData, 'users')

res.send('$(result) at inserting application.')

catch(e){
   res.status(500).json({ error: e.message});
}

}
```

Slika 18 routes.js - applicationFom

Nakon što je studentu dodijeljen projekt i student dogovori datum početka prakse i ostale uvjete, student mora popuniti prijavnicu i poslati ju adminu odnosno profesoru. Student može samo jednom poslati prijavnicu. Još treba primjetiti atribut updateDoc u objektu formData koji se postavlja na true i šalje se zajedno s objektom kao prvi parametar u funkciju changeInfo.

```
changeInfo : async (data, collectionName) =>
   let filteredData = methods.filterData(data)
   let result, id
   if (!filteredData._id){
       id = filteredData.id
       delete filteredData.id
       id = filteredData._id
       delete filteredData._id
   try {
   if (filteredData.updateDoc=== true && filteredData.method == 'put') {
           delete filteredData.updateDoc
delete filteredData.method
           result = await db.collection(collectionName).replaceOne( { _id: ObjectID(id) }, filteredData);
       else if (filteredData.updateDoc=== true && filteredData.method == 'patch') {
          delete filteredData.updateDoc
           delete filteredData.method
           result = await db.collection(collectionName).updateOne( { _id: ObjectID(id) },{ $set: filteredData, });
       else     result = await db.collection(collectionName).deleteOne( { _id: ObjectID(id) } )
       console.log(e)
```

Slika 19 methods.js - changeInfo

Tu funkciju sam napravio kada sam uvidio da se kod svakog updete requesta prema bazi ponavlja jedan prilično sličan dio koda i da nema smisla taj dio koda imati u svakoj ruti zasebno kada imamo toliko update operacija prema bazi. ChangeInfo može obraditi put, patch, i delete requeste, a svaki se aktivira ovisno o metodi iz koje dolazi request i o tome da li je atribut updateDoc postavljen na true ili false. Vidimo da se na početku spomenute funkcije poziva funkcija filterData. Ona se brine da se na bazu ne spremaju nikakve prazne vrijednosti.

Slika 20 methods.js - filterData

Što se tiče getJournalTemplate tj. slanja predloška dnevnika prakse s baze na frontend, to je običan query pa ga nećemo objašnjavati, ali treba reći da se predložak sprema u kolekciju 'content' gdje se nalaze svi takvi podaci koji nemaju pripadnost određenom entitetu nego su generalni za sve korisnike. Tako u kolekciji 'content' za sada imam samo jedan dokument gdje uz predložak nalazi i objekt koji sadrži upute za obavljanje prakse pod atributom 'instructions'. Za predaju dnevnika prakse odabral smo način da student može više puta predati dnevnik, a ako ga preda nakon roka, to će biti jasno vidljivo jer kod inserta u bazu pohranjuje i vrijeme predaje(slika 21).

```
sync submitJournal (req,res) [
   let data = {
      userID : ObjectID(req.body.user_id),
      journal : req.body.journal,
      upload_date : Date.now()
  let db = await connect()
  let journal = await db.collection('users').findOne({_id: ObjectID(data.userID)})
  let newJournal
  try{
      //if (checkUser.journalID != false) throw new Error("Error accured during inserting")
      if (journal){
          newJournal = await db.collection('journals').replaceOne({ _id: ObjectID(journal._id), data})
          newJournal = await db.collection('journals').insertOne(data)
          let user = {
              id : ObjectID(data.userID),
              journalID : journal.insertedId,
              updateDoc : true
          let obj = req.route.methods
          user.method = Object.keys(obj).toString()
          await methods.changeInfo(user, 'users')
          res.json(true)
      catch(e){
          res.send('Error accured during connecting journal ID with user')
```

Slika 21 routes.js -submitJournal

Za pohranu dnevnika smo napravili posebnu kolekciju 'journals' zbog toga što svaki od dokumenata odnosno dnevnika ima i po par megabajta, pa bi bilo užasno ne efikasno povlačiti svaki dnevnik za svakog usera svaki puta kada trebamo nešto iz kolekcije 'users'. Nadalje, nismo znali što će biti optimalnije za daljnje operacije, staviti id dnevnika u dokument studenta u kolekciju 'users' ili staviti id studenta u kolekciju 'journals' stoga smo napravili oboje pa se kasnije lošiji način samo izbrisati.

Student ima također uobičajene mogućnosti profila kao što su promjena vlastitih podataka, promjena lozinke i brisanje računa.

```
async changeUserInfo (req, res) {
    let userInfo = req.body
    let obj = req.route.methods
    userInfo.method = Object.keys(obj).toString()
    let validated = false
    let response

// kod brisanja računa se provjerava autentičnost korisnika
    if (userInfo.updateDoc == false) validated = await methods.checkPassword(userInfo)

// ako je prosla provjera lozinke ili ako se radi samo o updejtu profila
    if (validated || userInfo.updateDoc == true) response = await methods.changeInfo(userInfo, 'users')

res.send(response)
},
```

Slika 22 routes.js -changeUserInfo

Promjena korisničkih podataka i brisanje računa se opet opet odvijaju preko metode changelnfo, no prije toga se, ako je riječ o brisanju, kroz metodu checkPassword koju korisnik mora unijeti prije brisanja računa. Tu nam opet u pomoć priskače još jedna metoda s bcrypta – compare() koja nam olakšava uspoređivanje čiste, transparente lozinke s onom heshiranom u bazi. Proces promjene lozinke je isti, samo što se još na bazi updejta atribut password pa ga ne treba dodatno prikazivati.

```
checkPassword : async (userData) =>{

let id, user

if (userData._id == null){
    id = userData._id
} else{
    id = userData._id
}

let db = await connect()

// kod partnera id dolazi iz kolekcije "partners" pa ga treba prepisati s vrijednošću userID
if (userData._account_type == 'Poslodavac' || userData.account_type == 'Admin') id = userData.userID

user = await db.collection("users").findOne({_id : ObjectID(id)})

try{
    if (user && user.password && (await bcrypt.compare(userData.password, user.password || userData.password == true))){
    return true
} else{
    return false
}

catch(e){
    return false
}

catch(e){
    return false
}
```

Slika 23 methods.js - checkPassword

Poslodavac/partner

Najvažnije funkcionalnosti poslodavca su: dodavanje, izmjena i brisanje projekta.

```
async addProject (req, res) {
              let project = req.body
              project.views = 0
              project.date_created = Date.now()
              project.img_url = "https://images.unsplash.com/photo-1504610926078-a1611febcad3?ixlib=rb-1.2.1&ixid=eyJh
              if (!project.selected_by) delete project.selected_by
                  let result = await methods.pushData(project, 'projects')
                  let db = await connect()
                  let partner = await db.collection("partners").findOne({_id: ObjectID(project.partnerID)})
                  if(partner.headers || partner.logo){
                      let addedProject = {
                         id : result,
                         updateDoc : true,
                          method : 'patch
                      if (partner.headers) addedProject.headers = partner.headers
                      if (partner.logo) addedProject.logo = partner.logo
                      await methods.changeInfo(addedProject, 'projects')
662
663
                  res.send('project with id ${result} added.')
              catch(e){
                  res.status(500).json({ error: e.message});
          },
```

Slika 24 routes.js - addProject

Prije sam koristio funkciju za remapiranje iz methods.js, ali sada nam ne treba pošto su nazivi svih atributa usklađeni. Uz regularne podatke koji dolaze iz frontenda, poslodavcu još pridodajemo brojač posjeta, datum kreiranja i hardcodamo neku univerzalnu sliku projekta(desktop računalo) dok ne promijeni u neku po vlastitom izboru. A zatim se zove funkcija pushData (slika 25) koja dalje hendla insertanje projekta. Ne želimo da stari projekti koje je napravio partner imaju pripadajuće slike poslodavca, a novi projekt da nema, zato dohvaćamo partnera koji je vlasnik projekta i ako on ima slika, postavljamo ih i u novopečeni projekt, a id novog projekta nam je vratila funkcija PushData.

Slika 25 methods.js pushData

```
async changePartnerInfo (req, res) {
   let partnerInfo = req.body
   let id
   if (partnerInfo._id == null){
       id = partnerInfo.id
       delete partnerInfo.id
       id = partnerInfo._id
       delete partnerInfo. id
   delete partnerInfo._id;
   partnerInfo.id = req.params.id;
   partnerInfo.userID = ObjectID(partnerInfo.userID)
   let obj = req.route.methods
   partnerInfo.method = Object.keys(obj).toString()
   let partnerTemp, response, result
   let db = await connect()
   let validated = false
   if (partnerInfo.updateDoc == false) validated = await methods.checkPassword(partnerInfo)
   if (!partnerInfo.updateDoc) { // ili req.route.methods == 'DELETE
       partnerTemp = await db.collection("partners").findOne({_id: ObjectID(id)})
       partnerTemp.updateDoc = false
           await db.collection("projects").deleteMany( { partnerID : ObjectID(partnerTemp._id) } );
        } catch (e) {
           console.log (e);
```

Slika 26 routes.js - changePartnerInfo 1.dio

changePartnerInfo je malo složenija, i ne baš spretno napisana funkcija. Ona updatea podatke partnera odnosno podatke poslodavca, ako je riječ o izmjeni logotipa ili header slika, ona tu izmjenu radi na svim partnerovim projektima. Uz to, ako je riječ o brisanju računa te ako je prošla provjera lozinke, briše podatke o partneru, a zatim isto tako i korisnički račun od tog poslodavca i sve poslodavčeve projekte. Brisanje pojedinog projekta se odvija preko funkcije changeProjectInfo tako da updateDoc atribut postavimo na false. Promjena korisničkih podataka se ne odvija preko funkcije changeUserInfo kao kod studenata nego također preko funkcije na slikama 26 i 27.

```
if (partnerInfo.headers || partnerInfo.logo && partnerInfo.updateDoc == true) {
561

562

563

564

565

566

567

572

573

574

575

576

577

578

579

581

582

583

584

585

586

587

588
                               await db.collection("projects").updateMany({partnerID : ObjectID(partnerInfo.id)}, {$set: {
                                  headers: partnerInfo.headers,
                                  logo: partnerInfo.logo}
                         catch(e) {res.send('Error accured during updating project headers')}
                  //hardcodamo opet defaultnu sliku za svaki slučaj ako partner nema nikakvog logotipa
if (partnerInfo.image_url) partnerInfo.image_url = "https://images.unsplash.com/photo-1493119508027-2b584f234d6c?ixlib=rb-1.
                  if (validated || partnerInfo.updateDoc == true) {
                       partnerInfo.id = id
                       response = await methods.changeInfo(partnerInfo, 'partners')
                  else return false
                  // briše se i user ako je user izbrisao svoj partner profil
if(response == 'success' && partnerTemp && partnerTemp.created_by_admin != true){
                       partnerTemp._id = partnerTemp.userID
                       result = await methods.changeInfo(partnerTemp, 'users')
                  else result = response
                  res.send(result)
```

Slika 27 routes.js - changePartnerInfo 2.dio

Admin

Prije nego idemo u funkcionalnosti, moramo objasniti kako se uopće stvara korisnički račun s admin privilegijama. Za to nam je trebao način izrade koji je automatski, koji ne prosljeđuje čistu lozinku i prije svega koji se ne odvija klasično na frontendu. Dosjetio sam se omotane asinkrone funckcije s auth.js koja se poziva svaki put kada se spajamo na bazu i koja nam je prvotno služila da se korisnikov email indexira. A što se tiče lozinke, spremljena je u environment varijablu te se samo od tamo učita u atribut 'password'. Nakon što imamo sve podatke, pozivamo istu funkciju – register kao i za ostale korisnike. Ako pri pokretanju baze već postoji račun tipa admin, ne

stvara se novi. Kroz rad aplikacije admina od ostalih korisnika razlikujemo preko atributa account_type (slika 28).

Slika 28 auth.js - omotana asinkrona funkcija

Kod admina su funkcionalnosti koje ću objasniti: popis/pregled studenata te njihovih prijavnica i dnevnika, dodavanje partnera (samo onih koje je admin i napravio), dodavanje uputa i na kraju, dodavnaje templetea za dnevnik. Brisanje/mijenjanje partnera su isti postupci i metode kao i za korisničko sučelje partnera i već smo ih spomenuli, alokacija studenata na određeni projekt se samo updatea atribut allocated_to preko funkcije changeProjectInfo, a tablica studenata obrađuje podatke na samo na frontendu.

Admin ima na frontendu view Students.vue gdje mu se preko kartica prikazuju studenti, za to su mu potrebne rute s backenda: app.get('/students') o kojem smo pričali za dohvaćanje studenata uz search funkciju. S te rute se dohvaća i prijavnica koja se sprema u dokument korisnika pod atribut application_form,a ruta za dohvaćanje dnevnika je app.get('/journal/:id'). Sastoji se od običnog mongo query-a koji traži po id-u studenta pripadajući dnevnik prakse.

```
| Section | Sect
```

Slika 29 routes.js – createPartner

Kreiranje partnera sam mogao smjestiti u funkciju addPartner i dodati neke dodatne uvjete koje vidimo ovdje npr. 'created_by_admin, ali insert i update metode u methods.js su već prenatrpane uvjetima što nije optimalno za izvođenje, a ni pregledno. Uz to, jedna sitna promjena može izazvati raspad sistema na puno dijelova. Created_by_admin označava da je on napravio partnera ili projekt i samo one koje je on napravio može izmjenjivati ili brisati.

```
async changeInstructions(req, res) {

let db = await connect();
let content = await db.collection('content').findOne();

let data = {
    instructions : req.body
}

let obj = req.route.methods
data.method = Object.keys(obj).toString()

try{
    let result

// ako ne postoji dokument u kolekciji 'content' insertaj instrukcije, inace ih updejtaj if (!content){
    delete data.method
    result = await methods.pushOata(data, 'content')
} else{
    data.id = content._id,
    data.updateDoc = true
    result = await methods.changeInfo(data, 'content')
}

res.send('success at changing instructions.')

res.status(500).json({ error: e.message});
}

}

}

}
```

Slika 30 routes.js - changeInstructions

Instrukcije su pohranjene u jedom jedinom dokumentu u kolekciji 'content' jer sam odlučio sve neke takve generalne podatke pohraniti u jednu kolekciju. Ovisno o tome da li već postoji neki dokument u toj kolekciji, instrukcije se insertaju ili updateoju kroz

pushData odnosno changeInfo. Pošto su instrukcije samo jedan atribut objekata, a metoda je patch, ovaj hendler vrši dodavanje, brisanje i mijenjanje instrukcija. Za upload templetea je funkcija ista, a file se pohranjuje kao base64 encoding.

Ovime sam obuhvatio sve bitnije funkcije i funkcionalnosti aplikacije. Cijeli kod je dostupan na Github profilu "fozbolt".

Struktura baze podataka (screenshots)

lako je jako mala, prilično je apstraktno pričati o bazi bez da je čitatelj vidi pa ću ovdje priložiti neke screenshoteve da se vidi kako smo rasporedili podatke.

```
technologies: "SimilarWeb"
 preferences: "Osnovno znanje o SIS"
 requirements: "-
 duration: "300 sati
 location: "Pula"
 note: "Sva oprema osigurana"
 img_url: "https://images.unsplash.com/photo-1504610926078-a1611febcad3?ixlib=rb-..."
 partnerID: ObjectId("5f2843a222d6662f9c5bcb71")
 views: 33
~ allocated to: Array
    0: false
    1: false
> selected by: Object
> headers: Array
> logo: Object
  _id: ObjectId("5f2845c522d6662f9c5bcb77")
 company: "Infobip"
 project_description: "Izrada mobilne aplikacije"
 date created: 1596474821705
 contact: "341413451"
 technologies: "Kotlin i druge
 preferences: "Nema'
 requirements: "Znati programski jezik Kotlin"
 duration: "150 sati"
 location: "Vodnjan"
 note: "Sva oprema osigurana"
 img_url: "https://images.unsplash.com/photo-1504610926078-a1611febcad3?ixlib=rb-..."
 partnerID: ObjectId("5f2843a222d6662f9c5bcb71")
~ allocated_to: Array
    0: "5f4eb9a90d31c71d8c6f927a"
    1: false
> headers: Array
> logo: Object
v selected_by: Object
   ~ first_priority: Array
  v second_priority: Array
       0: "5f4eb9a90d31c71d8c6f927a"
```

Slika 31 moja_praksa.projects

```
_id: ObjectId("5f2845c522d6662f9c5bcb77")
 company: "Infobip"
 project description: "Izrada mobilne aplikacije"
 date_created: 1596474821705
 contact: "341413451"
 technologies: "Kotlin i druge"
 preferences: "Nema"
 requirements: "Znati programski jezik Kotlin"
 duration: "150 sati"
 location: "Vodnjan"
 note: "Sva oprema osigurana"
 img_url: "https://images.unsplash.com/photo-1504610926078-a1611febcad3?ixlib=rb-..."
 partnerID: ObjectId("5f2843a222d6662f9c5bcb71")
 views: 20
~ allocated_to: Array
    0: "5f4eb9a90d31c71d8c6f927a"
    1: false
> headers: Annay
> logo: Object
v selected_by: Object
  y first_priority: Array
  v second_priority: Array
       0: "5f4eb9a90d31c71d8c6f927a"
 _id: ObjectId("5f28460222d6662f9c5bcb78")
 company: "Cenosco"
 project_description: "Parsiranje podataka"
 date_created: 1596474882430
 contact: "ceno@mail.com"
 technologies: "Python"
 preferences: "Osnove Pythona"
 requirements: "Znati osnove Pythona"
 duration: "1 mjesec"
 location: "Vidikovac 123, Pula"
 note: "Sva oprema osigurana, mogućnost zapošljavanja"
 img_url: "https://images.unsplash.com/photo-1504610926078-a1611febcad3?ixlib=rb-..."
 partnerID: ObjectId("5f4c@ff838b188298@fb5489")
 views: 102
> allocated_to: Array
> selected_by: Object
```

Slika 32 moja_praksa.projects

```
_id:ObjectId("Sf4d08b41a7ba73b84319898")

> instructions:Object

> instructions:Array

> template:Object

fileName:"mailer.js"

fileData:"data:text/javascript;base64,dmFyIG5vZGVtYWlsZXIgPSByZXF1aXJlKCdub2RlbW..."
```

Slika 33 moja_praksa.content

```
_id:ObjectId("Sf3ed6c14f91b45bf0e48b51")
email: "miro@mail.com"
password: "$2b$88$876Qo4zrTaq.bCSFtF8dWugFxL8uClmVT3ysnoUPL.nf3W897AMpO"
date_created: 1597953729821
account_type: "Student"
jmbag: "34252"
name: "Miro"
surname: "Gavran"
technology: "java"
year: "3"
journalID: false
_id: ObjectId("5f4c@ff838b188298@fb5488")
email: "cenosco@mail.com"
password: "$2b$88$x5f8ZryLk5VbdsNo/1hQpOddX1VZGig9./SGeeSNgTUV1/p.uqyLS"
date_created: 1598828344648
account_type: "Poslodavac"
```

Slika 34 moja_praksa.users - student i poslodavac

Slika 35 moja_praksa.journals

Reference

Skripte i video materijali(https://bit.ly/3gYtAkZ), doc. dr. sc. Nikola Tanković

How long would it take to crack your password?, July 1, 2019, Team SpyCloud, https://spycloud.com/how-long-would-it-take-to-crack-your-password/

JSON Web Token (JWT) explained, Dec 13, 2018, https://flaviocopes.com/jwt/

Slika 1 – dependencies:

https://www.npmjs.com/package/bcrypt

https://www.npmjs.com/package/dotenv,

https://www.npmjs.com/package/cors,

https://www.npmjs.com/package/mongodb,

https://www.npmjs.com/package/jsonwebtoken,

https://www.npmjs.com/package/express,

https://babeljs.io